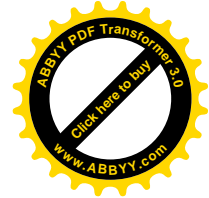

**KAKO OSNOVATI I REGISTROVATI UDRUŽENJE ILI FONDACIJU
U REPUBLICI SRPSKOJ**

BUDIMPEŠTA - BANJA LUKA, 2002. GODINE

(naslovna korica)

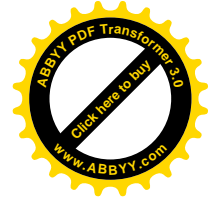

KAKO OSNOVATI I REGISTROVATI UDRUŽENJE ILI FONDACIJU U REPUBLICI SRPSKOJ *

pripremio International lex, Banja Luka, u saradnji
sa Međunarodnim Centrom za neprofitno pravo
(International Centar for Not-for-Profit Law - ICNL),
Budimpešta

---

* Copyright © 2002 Međunarodni centar za neprofitno pravo (International Center for Not-for-Profit Law - ICNL), Budimpešta. Izradu i štampanje ovog priručnika omogućila je podrška Agencija Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj (USAID), pod uslovima ugovora br. EDG-A-00-01-00002-00. Stanovišta iznijeta u ovoj brošuri predstavljaju mišljenja autora, a ne nužno i stanovišta Agencije Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj.

3 strana: IMPRESUM

Naslov brošure: "Kako osnovati i registrovati udruženje ili fondaciju u Republici Srpskoj"

Izdavač: "International lex" Banja Luka, u saradnji sa Međunarodnim centrom za neprofitno pravo (ICNL), Budimpešta.

Kompjuterska obrada:

Lektura:

štampa:

Tiraž: 1000 primjeraka

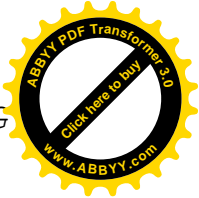

SADRŽAJ

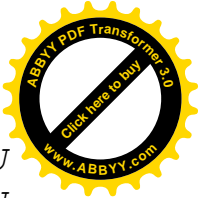
UVODNE NAPOMENE

I OSNIVANJE I REGISTRACIJA UDRUŽENJA

1. KOJI JE ZAKONOM PROPISAN MINIMALAN BROJ LICA NEOPHODAN ZA OSNIVANJE UDRUŽENJA
2. DA LI MALOLJETNA LICA MOGU BITI OSNIVAČI UDRUŽENJA ?
3. DA LI STRANA LICA MOGU BITI OSNIVAČI UDRUŽENJA?
4. DA LI SE ODREDBE ZAKONA PRIMJENJUJU NA OSNIVANJE I REGISTROVANJE SVIH OBLIKE UDRUŽENJA?
5. ZBOG KOJIH SE CILJEVA MOŽE OSNOVATI UDRUŽENJE?
6. MOGU LI UDRUŽENJA OBAVLJATI DJELATNOST KOJOM SE STIČE DOBIT ?
7. MOŽE LI SE DOBIT DIJELITI OSNIVAČIMA ILI ČLANOVIMA UDRUŽENJA ?

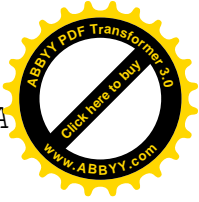
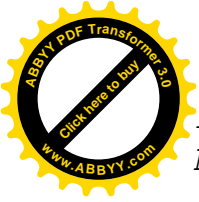

8. ŠTA SE PODRAZUMIJEVA POD DJELATNOŠĆU OD OPŠTEG INTERESA ILI CILJA?
9. KAKO SE OSNIVA UDRUŽENJE ?
10. KOJE PODATKE MORA DA SADRŽI AKT O OSNIVANJU ?
11. KOJE PODATKE MORA DA SADRŽI STATUT UDRUŽENJA?
12. DA LI NAZIV UDRUŽENJA MOŽE BITI NA STRANOM JEZIKU ?
13. DA LI SE UDRUŽENJE MOŽE POVEZIVATI U SAVEZE ILI DRUGE OBLIKE ?
14. KOJI SU OBAVEZNI ORGANI UDRUŽENJA?
15. DA LI STRANA LICA MOGU BITI ČLANOVI UPRAVNOG ODBORA UDRUŽENJA?
16. DA LI UDRUŽENJE MOŽE DA OBAVLJA SVOJU OSNOVNU DJELATNOST PRIJE REGISTRACIJE ODNOSNO PRIJE UPISA U REGISTAR UDRUŽENJA ?
17. KAKO SE REGISTRUJE UDRUŽENJE?
- 18.** DA LI POSTOJI STANDARDIZOVANI OBRAZAC ZA PRIJAVU ZA UPIS?
19. DA LI SE UZ PRIJAVU ZA UPIS U REGISTAR NAPLAĆUJE ADMINISTRATIVNA TAKSA?
20. DA LI JE NEOPHODNO DOSTAVITI I ZAPISNIK SA OSNIVAČKE SKUPŠTINE PRILIKOM UPISA U REGISTAR.?
21. U KOJEM ROKU SE UDRUŽENJE UPISUJE U JEDINSTVEN REGISTAR UDRUŽENJA ?
22. KAKVE PRAVNE POSLJEDICE NASTUPAJU ZA UDRUŽENJE UKOLIKO NADLEŽNI OSNOVNI SUD PROPUSI DA IZDA RIJEŠENJE O UPISU U REGISTAR U PROPISANOM ROKU OD TRIDESET DANA?
23. ZBOG KOJIH RAZLOGA REGISTARSKI ORGAN MOŽE ODBITI UPIS UDRUŽENJA U REGISTAR?

24. DA LI SU PREDVIĐENA PRAVNA SREDSTVA U SLUČAJU DA SUD ODBIJE DA UPIŠE UDRUŽENJE U REGISTAR?
25. DA LI PROMJENA PODATAKA KOJI SE UPISUJU U REGISTAR PROIZVODI PRAVNE POSLJEDICE?
26. KOJE SU PREDNOSTI REGISTRACIJE?
27. KOJI SU SLIJEDEĆI KORACI KOJE UDRUŽENJE TREBA DA PREDUZME NAKON UPISA U U REGISTAR?
28. ŠTA JE NEOPHODNO DA BI SE UDRUŽENJE UKLJUČILO U PLATNI PROMET?
29. KAKO SE UDRUŽENJE UPISUJE U STATISTIČKU EVIDENCIJU?
30. ŠTA JE NEOPHODNO ZA OTVARANJE ŽIRO RAČUNA UDRUŽENJA?
31. JESU LI REGISTRI UDRUŽENJA I FONDACIJA JAVNI ?
32. MOGU LI UDRUŽENJE ILI FONDACIJA BITI KAŽNJENI ZA PREKRŠAJ ?
33. MOŽE LI SE ZABRANITI RAD UDRUŽENJU ILI FONDACIJI ?
34. KAKVA JE SUDBINA IMOVINE U SLUČAJU DOBROVOLJNOG ILI NEDOBROVOLJNOG PRESTANKA RADA UDRUŽENJA ?
35. POSTOJI LI ZAKONSKI ROK ZA USKLA\IVANJE AKATA VEJ OSNOVANIH ILI REGISTROVANIH UDRUŽENJA ILI FONDACIJA S ODREDBAMA NOVOG ZAKONA ?
36. MOGU LI UDRUŽENJA OSNOVANA I REGISTROVANA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE DJELOVATI U REPUBLICI SRPSKOJ ?

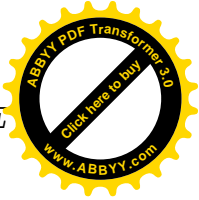
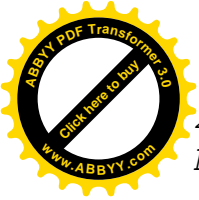
OSNIVANJE I ORGANI FONDACIJE

1. KOJI JE ZAKONOM PROPISAN MINIMALAN BROJ LICA NEOPHODAN ZA OSNIVANJE FONDACIJE?
2. DA LI STRANO LICE MOŽE BITI OSNIVAČ FONDACIJE?
3. DA LI SE FONDACIJA MOŽE OSNOVATI TESTAMENTOM?
4. ZBOG KOJIH SE CILJEVA MOŽE OSNOVATI FONDACIJA?
5. DA LI POSTOJE NEKE RAZLIKE U OBAVEZNOJ SADRŽINI AKTA O OSNIVANJU FONDACIJE U ODNOSU NA AKT O OSNIVANJU UDRUŽENJA?
6. KOJI SU OBAVEZNI ORGANI FONDACIJE?
7. DA LI SE I UPRAVNI I NADZORNI ODBOR FONDACIJE MORAJU IMENOVATI PRIJE UPISA FONDACIJE U REGISTAR?
8. KO IMENUJE PREDSEDNIKA I ČLANOVE UPRAVNOG ODBORA?
9. U ČEMU SE RAZLIKUJU ODREDBE O OBAVEZNOJ SADRŽINI STATUTA FONDACIJE U ODNOSU NA STATUT UDRUŽENJA ?
10. DA LI ISTA LICA MOGU BITI ČLANOVI UPRAVNOG I NADZORNOG ODBORA?
11. DA LI OSNIVAČ MOŽE BITI ČLAN UPRAVNOG ILI NADZORNOG ODBORA FONDACIJE?
12. DA LI JE ZA OSNIVANJE FONDACIJE POTREBNA POČETNA IMOVINA U MINIMALNOM IZNOSU ?
13. KOJE SU OSNOVNE RAZLIKE OSNIVANJA FONDACIJE U ODNOSU NA OSNIVANJE UDRUŽENJA?

III. REGISTRACIJA PREDSTAVNIŠTA (KANCELARIJE, PREDSTAVNIŠTVA ILI DRUGOG ORGANIZACIONOG OBLIKA) STRANOG UDRUŽENJA ILI FONDACIJE

1. DA LI STRANA NEVLADINA ORGANIZACIJA (FONDACIJA ILI UDRUŽENJE) MOŽE DJELOVATI NA TERITORIJI REPUBLIKE SRPSKE ?

2. ŠTA JE NEOPHODNO ZA UPIS PREDSTAVNIŠTVA STRANE NEVLADINE ORGANIZACIJE?

3. DA LI JE MOGUJE REGISTROVATI ORGANIZACIONI OBLIK STRANE NEVLADINE ORGANIZACIJE U REPUBLICI SRPSKOJ AKO UPIS U REGISTAR U DOMICILNOJ ZEMLJI NIJE OBAVEZAN ILI NE POSTOJI ?

4. DA LI JE NEOPHODNO DOKAZ O REGISTRACIJI U DOMICILNOJ ZEMLJI PREVESTI NA DOMAJI JEZIK ?

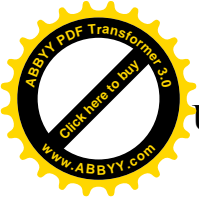
5. KAKVA JE RAZLIKA IZMEĐU PREDSTAVNIŠTVA, KANCELARIJE, ZASTUPNIŠTVA, FILIJALE ILI DRUGOG ORGANIZACIONOG OBLIKA NEVLADINE ORGANIZACIJE?

6. KOJA SE PROCEDURALNA PRAVILA PRIMJENJUJU NA REGISTRACIJU PREDSTAVNIŠTVA STRANE NEVLADINE ORGANIZACIJE?

7. DA LI DOMAJI DRŽAVLJANI MOGU RUKOVODITI ILI BITI ZAPOSLENI U PREDSTAVNIŠTVU STRANE NEVLADINE ORGANIZACIJE?

8. DA LI POSTOJE BILO KOJE OKOLNOSTI POD KOJIMA STRANA ORGANIZACIJA MOŽE DJELOVATI NA PODRUČJU REPUBLIKE SRPSKE BEZ UPISA PREDSTAVNIŠTVA U SUDSKI REGISTAR ?

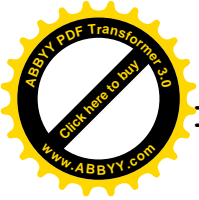
NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRPSKE NA ZASIJEDANJU OD 27. SEPTEMBRA 2001. GODINE USVOJILA JE ZAKON O UDRUŽENJIMA I FONDACIJAMA («SLUŽBENI GLASNIK RS» BR. 52/01 OD 17. OKTOBRA 2001. GODINE, U DALJEM TEKSTU: ZAKON).

ZAKON JE STUPIO NA SNAGU 25. OKTOBRA 2001. GODINE, OD KADA SE I PRIMJENJUJE.

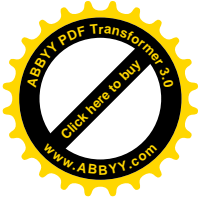
TEKST NOVOG ZAKONA UKLJUČUJE ODREDBE DVA RANIJA ZAKONA: PREDRATNOG ZAKONA O UDRUŽENJIMA GRAĐANA («SLUŽBENI LIST SR BIH» BR. 5/90 I 21/90) I ZAKONA O ZADUŽBINAMA, FONDACIJAMA I FONDOVIMA («SLUŽBENI GLASNIK RS» BR. 14/94).

CILJ BROŠURE JE DAVANJE JEDNOSTAVNIH ODGOVORA NA PITANJA KOJA SE ODOSE NA PRIMJENU ZAKONA. U MATERIJALNO-PRAVNOM SMISLU ZAKON DONOSI NAJVAŽNIJE NOVINE U PITANJIMA ZAŠTITE IDEJE NEPROFITABILNOSTI TREĆEG SEKTORA (ČL. 4.), MOGUĆNOSTI POSTOJANJA NEFORMALNIH UDRUŽENJA ILI GRUPE GRAĐANA (ČL. 9. ST. 2.), BROJA OSNIVAČA (ČL. 9. ST. 1.) I SUDBINE IMOVINE ZA SLUČAJ PRESTANKA UDRUŽENJA (ČL. 42.). OSIM TOGA, U SLUČAJU ČUTANJA REGISTARSKOG ORGANA ZAKON DOPUŠTA MOGUĆNOST PRESUMIRANOG ODOBRENJA REGISTRACIJE (ČL. 27.) I USTROJAVA JEDINSTVEN REGISTAR UDRUŽENJA ZA ČITAVO PODRUČJE RS (ČL. 33.).

U PRAKSI SE UPOTREBLJAVAJU IZRAZI «NEVLADINE ORGANIZACIJE» ILI «NEPROFITNE ORGANIZACIJE» KAO VIŠE KOLOKVIJALNI TERMINI I ZA UDRUŽENJA I ZA FONDACIJE. MEĐUTIM, U PUBLIKACIJI SE UGLAVNOM UPOTREBLJAVA ZAKONSKA TERMINOLOGIJA, KOJA ODGOVARA DOMAĆOJ PRAVNOJ TRADICIJI U OVOJ OBLASTI.

I OSNIVANJE I REGISTRACIJA UDRUŽENJA

1. KOJI JE ZAKONOM PROPISAN MINIMALAN BROJ LICA NEOPHODAN ZA OSNIVANJE UDRUŽENJA?

Prema odredbama čl. 9. st. 1. Zakona, za osnivanje udruženja neophodno je najmanje tri fizička ili pravna lica.

Zakon ne postavlja nikakve pravne prepreke da osnivači određenog udruženja budu samo fizička lica, samo pravna lica, ili fizička i pravna lica. Ovo je pitanje u potpunosti ostavljeno na volju osnivačima.

2. DA LI MALOLJETNA LICA MOGU BITI OSNIVAČI UDRUŽENJA?

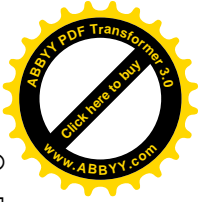
U skladu sa opštim pravilima građanskog prava, samo punoljetna fizička lica mogu biti osnivači udruženja. Dakle, to su lica koja imaju poslovnu sposobnost koja se stiče sa navršениh 18 godina, ili u slučaju zaključenja braka sa navršениh 16 godina starosti (potpuna emancipacija).

Međutim, maloljetna lica mogu biti članovi udruženja, i učestvovati kao članovi u radu udruženja, na način propisan statutom udruženja (čl. 14. st. 2. Zakona).

Ipak, moguće je zamisliti mnoge aktivnosti u kojima učestvuju i za koje su direktno zainteresovana maloljetna lica (npr. osnivanje sportskih udruženja), pa nema prepreka da u takvim situacijama osnivači budu maloljetna lica sa navršениh 14 godina života. U tom slučaju bi zakonski zastupnik maloljetnika dao pismenu saglasnost da maloljetnik može biti osnivač udruženja.

3. DA LI STRANA LICA MOGU BITI OSNIVAČI UDRUŽENJA?

Da. Prema odredbama čl. 9. st. 1. Zakona, fizička ili pravna lica mogu biti suosnivači udruženja, bez daljnjih administrativnih uslovljavanja. To znači da se legitimacija za suosnivanje udruženja ne vezuje za

pripadnost fizičkih ili pravnih lica. Dakle, mogućnost osnivanja se ne vezuje za državljanstvo fizičkog lica odnosno sjedište ako je u pitanju pravno lice.

4. DA LI SE ODREDBE ZAKONA PRIMJENJUJU NA OSNIVANJE I REGISTROVANJE SVIH OBLIKE UDRUŽENJA?

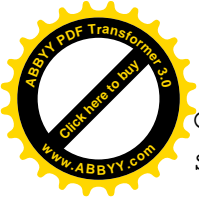
U načelu, ne. Zakon se ne primjenjuju na političke organizacije, vjerske zajednice, sindikalne organizacije, sportske organizacije, poslovna udruženja i fondacije čiji je osnivač država. Za ove oblasti su doneseni posebni zakoni, a nije isključeno da se u budućnosti donesu i neki drugi.

Ipak, ukoliko to ne bi bilo u suprotnosti s odredbama posebnog zakona, primjenjuje se Zakon o udruženjima i fondacijama (čl. 51. st. 3. Zakona). To će najčešće biti slučaj kada je riječ o opštim pitanjima.

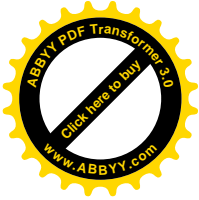
5. ZBOG KOJIH SE CILJEVA MOŽE OSNOVATI UDRUŽENJE?

Udruženje je oblik dobrovoljnog povezivanja više fizičkih ili pravnih lica radi unapređenja ili ostvarivanja nekog zajedničkog ili opšteg interesa ili cilja (čl. 2. st. 1. Zakona). Zakon ni egzemplarno ne nabraja sve oblasti ili vrste djelovanja u kojima ili za koje je moguće osnovati udruženje. Argumentum a contrario, udruženje je moguće osnovati za sve oblike djelatnosti čije vršenje ne predstavlja zakonom kažnjivo djelo.

Slobodi udruživanja Zakon uspostavlja razumna ograničenja. Osnovna svrha osnivanja udruženja ne smije biti sticanje dobiti (čl. 2 st. 1. Zakona). Ovim načelom se štiti ideja neprofitabilnosti trećeg sektora i zakonom onemogućava eventualna nelojalna konkurencija udruženja prema privrednim preduzećima. Takođe, statut i djelovanje udruženja i fondacija ne mogu biti suprotni ustavnom poretku niti usmjereni na njegovo nasilno podrivanje, raspirivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje ili netrpeljivost ili

diskriminacije zabranjene Ustavom i zakonom (čl. 3. st. 2. Zakona).

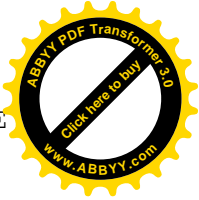
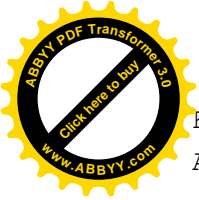

6. MOGU LI UDRUŽENJA OBAVLJATI DJELATNOST KOJOM SE STIČE DOBIT ?

NOVI ZAKON REAFIRMIŠE ZAŠTITU KONCEPTA NEPROFITABILNOSTI KAO TEMELJNOG PRINCIPA NEVLADINOG SEKTORA. TAKO, UDRUŽENJA I FONDACIJE MOGU OBAVLJATI DJELATNOST KOJOM SE STIČE DOBIT (PRIVREDNU DJELATNOST), JEDINO AKO STICANJE DOBITI NIJE OSNOVNI STATUTARNI CILJ UDRUŽENJA ILI FONDACIJE (ČL. 4. ST. 1. ZAKONA). AKO SE NE POŠTUJE OVO PRAVILO TO MOŽE BITI RAZLOG ZA ODBIJANJE ZAHTJEVA ZA REGISTRACIJU UDRUŽENJA (ČL. 29. ST. 3. ZAKONA), A POD UDREĐENIM USLOVIMA I RAZLOG ZA ZABRANU RADA UDRUŽENJA (ČL. 41. AL. 2. U VEZI S ČL. 47. ST. 1. TAČ. 4. ZAKONA).

ZAKONOM SE PRECIZIRAJU USLOVI POD KOJIMA UDRUŽENJE ILI FONDACIJA MOGU OBAVLJATI PRIVREDNE DJELATNOSTI. S OVIM U VEZI ZAKON RAZLIKUJE SRODNE I NESRODNE PRIVREDNE DJELATNOSTI (TJ. VRŠENJE USLUGA I PROMET ROBE, U FISKALNOM SMISLU) UDRUŽENJA ILI FONDACIJE. SRODNE PRIVREDNE DJELATNOSTI SU NEPOSREDNO POVEZANE S OSTVARIVANJEM OSNOVNIH STATUTARNIH CILJEVA I AKTIVNOSTI UDRUŽENJA ILI FONDACIJE I MOGU SE OBAVLJATI BEZ FORMIRANJA POSEBNOG PRAVNOG LICA (PREDUZEĆA, KOMPANIJE I SL.). NA PRIMJER, UDRUŽENJE ILI FONDACIJA ČIJI JE OSNOVNI STATUTARNI CILJ PREVENCIJA I LIJEČENJE OD ALKOHOLIZMA MOŽE IZDAVATI BROŠURE KOJIMA SE EDUKUJE GRAĐANSTVO O POSLJEDICAMA ZAVISNOSTI OD ALKOHOLA, BEZ OBAVEZE OSNIVANJA POSEBNOG IZDAVAČKOG PREDUZEĆA. NASUPROT TOME, NESRODNE PRIVREDNE AKTIVNOSTI UDRUŽENJE ILI FONDACIJA MOGU OBAVLJATI SAMO PREKO POSEBNO FORMIRANOG PRAVNOG LICA (PREDUZEĆA, RADNJE SA STATUSOM PRAVNOG LICA I SL.). OVO STOGA ŠTO NESRODNE PRIVREDNE AKTIVNOSTI NISU POVEZANE SA STATUTARNIM CILJEVIMA UDRUŽENJA ILI FONDACIJE. TAKO, UKOLIKO BI UDRUŽENJE ILI FONDACIJA IZ PRETHODNOG PRIMJERA ŽELJELO DA SE BAVI IZDAVANJEM BELETRISTIKE, KUHARA, RIJEČNIKA, ILI BILO KOJIH DRUGIH PUBLIKACIJA KOJE NISU NEPOSREDNE POVEZANE SA OSNOVNIM STATUTARNIM CILJEVIMA ORGANIZACIJE (PREVENCIJA I LIJEČENJE OD ALKOHOLIZMA), OVE DJELATNOSTI MOŽE OBAVLJATI SAMO PREKO POSEBNO FORMIRANOG PRAVNOG LICA. ISTO SE PRAVILO PRIMJENJUJE UKOLIKO UDRUŽENJE ILI FONDACIJA U SVOJIM PROSTORIJAMA PRODAJE ALKOHOLNA ILI BEZALKOHOLNA PIĆA, DRŽI RESTORAN, ILI OBAVLJA BILO KOJU DRUGU DJELATNOST KOJA NIJE NEPOSREDNO POVEZANA SA OSNOVNIM STATUTARNIM (NEPROFITNIM) CILJEVIMA ORGANIZACIJE.

NAKON ŠTO ODREĐUJE POMENUTE USLOVE ZA OBAVLJANJE SRODNIH ILI NESRODNIH PRIVREDNIH DJELATNOSTI ZAKON USPOSTAVLJA DALJNJE OGRANIČENJE: VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA, OSTVAREN OBAVLJANJEM BILO

KOJE PRIVREDNE DJELATNOSTI, MORA SE INVESTIRATI U OSNOVNE STATUTARNE AKTIVNOSTI UDRUŽENJA ILI FONDACIJE.

7. MOŽE LI SE DOBIT DIJELITI OSNIVAČIMA ILI ČALNOVIMA UDRUŽENJA ?

NE MOŽE. ZABRANJENA JE DIREKTNNA ILI INDIREKTNNA RASPODJELA DOBITI IZ PRIVREDNE DJELATNOSTI OSNIVAČIMA, ČLANOVIMA UDRUŽENJA, ČLANOVIMA UPRAVLJAČKIH TIJELA, ODGOVORNIM LICIMA, ZAPOSLENIMA, DONATORIMA ILI TREĆIM LICIMA (ČL. 4. ST. 2. ZAKONA).

IPAK, OVO OGRANIČENJE SE NE ODNOSI NA PRIMJERENE NADOKNADE STALNO ZAPOSLENIMA (PLATE), NITI NA POKRIĆE TROŠKOVA U VEZI S OSTVARIVANJEM STATUTARNIH CILJEVA (PREVOZ, SMJEŠTAJ, ISHRANA I DR.).

8. ŠTA SE PODRAZUMIJEVA POD DJELATNOŠĆU OD OPŠTEG INTERESA ILI CILJA?

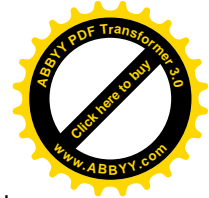
Zakon ne sadrži kriterije na osnovu kojih bi se jedno udruženje klasifikovalo kao uduženje od zajedničkog interesa ili cilja, nasuprot uduženju od opšteg interesa ili cilja. Ovo razlikovanje nije uvijek jednostavno.

U praksi je uobičajeno da su udruženja od zajedničkog cilja osnovana radi zadovoljenja interesa i potreba svojih članova. S druge strane, interesi i ciljevi koje zadovoljava udruženje od opšteg interesa su širi nego li samo interesi i ciljevi osnivača i članova udruženja. Ovo bi bio osnovni kriterijum razlikovanja. Uobičajeno je da ovo razlikovanje određuju nadležni fiskalni organi po pravilima koja do kraja nisu uključena u Zakon o udruženjima i fondacijama. Zato ovaj Zakon obavezuje da se ostvarivanje carinskih, poreskih i drugih olakšica reguliše posebnim zakonom (čl. 2. st. 3. Zakona).

9. KAKO SE OSNIVA UDRUŽENJE?

Za osnivanje udruženja neophodno je održavanje osnivačke skupštine, na kojoj se:

- donosi odluka o osnivanju (ili drugi osnivački akt);
- usvaja, statut udruženja i

- imenuju organi upravljanja udruženja.

Udruženje se smatra osnovanim nakon što su osnivači potpisali odluku o osnivanju, usvojili statut i imenovali organe upravljanja (čl. 10. Zakona).

Da bi osnivanje udruženja bilo uspješno, neophodno je dobro pripremiti osnivačku skupštinu. To znači da je neophodno obaviti prethodne razgovore sa licima koja su potencijalno zainteresovani za osnivanje udruženja te zadužiti lice koje će, konsultujući druge osnivače, pripremiti nacrt odluke o osnivanju, statut udruženja i prijedlog organa upravljanja (**prilozi br. 1, 2, 3**).

Nakon što je osnovano udruženje ne mora biti registrovano, jer važi načelo dobrovoljnog upisa udruženja u registar (čl. 10. st. 3. Zakona).

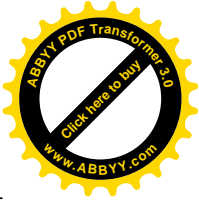
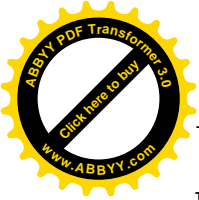
10. KOJE PODATKE MORA DA SADRŽI AKT O OSNIVANJU?

Prema odredbama čl. 11. Zakona, akt o osnivanju mora da sadrži sledeće podatke:

- imena, prezimena i adrese osnivača (za fizička lica) ili naziv i sjedište osnivača (za pravna lica);
- naziv udruženja;
- naziv, sjedište i adresu udruženja;
- osnovne ciljeve osnivanja udruženja;
- ime i prezime lica ovlašćenog da obavi poslove upisa u registar udruženja;
- potpise osnivača i jedinstven matični broj građana, ukoliko su osnivači državljani Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine.

Nema pravnih prepreka da udruženje u postupku registracije i pravnom prometu zastupa više lica, ukoliko je tako predviđeno aktom o osnivanju (**prilog br. 2**).

Zakon bliže ne određuje sam naziv akta o osnivanju. To može biti «odluka», «povelja», «osnivački akt»... ili jedostavno «akt o osnivanju».

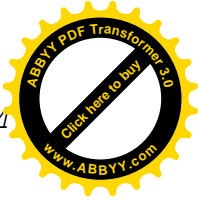
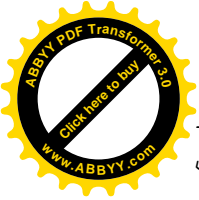
11. KOJE PODATKE MORA DA SADRŽI STATUT UDRUŽENJA?

Prema odredbama čl. 12. st. 1. Zakona, statut udruženja mora da sadrži sledeće obavezne podatke:

- naziv i sjedište udruženja;
- ciljeve i djelatnost udruženja;
- postupak prijema i isključenja članova;
- prava i obaveze članova udruženja;
- organe udruženja, način njihovog izbora i opziva, ovlašćenja, kvorum i pravila glasanja, uključujući i specifična pitanja o kojima se odlučuje kvalifikovanom većinom, trajanje njihovog mandata, postupak za sazivanje skupštine;
- način podnošenja finansijskog izvještaja i izvještaja o radu;
- pravila koja se primjenjuju za sticanje i raspolaganje sredstvima udruženja; organ ovlašten za nadzor nad korištenjem ovih sredstava;
- postupak za izmjenu i dopunu statuta, ovlašćenje i način donošenja drugih opštih akata;
- oblik i sadržaj pečata udruženja;
- zastupanje;
- uslovi i postupak za spajanje, razdvajanje, transformaciju ili prestanak udruženja;
- postupak raspodjele preostale imovine u slučaju prestanka rada.

Statut može sadržavati odredbe i o drugim odnosima od značaja za rad udruženja (na primjer, pravila o sukobu interesa, odredbu u znaku udruženja, nazivu udruženja na stranom jeziku, članstvu udruženja u savezima ili drugim asocijacijama, počasnim članovima udruženja, znaku udruženja i dr.). Razumljivo da dodatne odredbe ne mogu biti u suprotnosti sa Zakonom (čl. 12. st. 2. Zakona).

S obzirom da se obavezna sadržina odluke o osnivanju i statuta djelimično prepliću, nužno je voditi računa o usaglašenosti ovih akata u pitanjima koja zajednički regulišu (**prilog br. 2, 3**).

12. DA LI NAZIV UDRUŽENJA MOŽE BITI NA STRANOM JEZIKU?

Naziv udruženja čije je sjedište u Republici Srpskoj mora biti na službenom jeziku koji je u upotrebi, u skladu s Ustavom RS i Ustavom BiH (čl. 6. st. 3. Zakona). Naziv udruženja može biti na jednom ili više stranih jezika, s tim što naziv na službenom jeziku mora biti upisan na prvom mjestu (čl. 6. st. 5. Zakona; **prilog br. 2,3**).

U pogledu naziva na domaćem jeziku moguć je izuzetak. Naziv udruženja može sadržavati pojedine strane riječi ako one čine ime međunarodne organizacije čije je udruženje član, ako su te riječi uobičajene u službenom jeziku, ako za njih nema uobičajene odgovarajuće riječi u službenom jeziku, ili ako se radi o riječima na mrtvom jeziku (čl. 6. st. 7. Zakona).

Uz svoj puni naziv, udruženje može koristiti i skraćeni naziv. Upotreba naziva udruženja je obavezna u pravnom prometu prilikom obavljanja djelatnosti (čl. 6. st. 2. Zakona).

Naziv i znak novoosnovanog udruženja mora se jasno razlikovati od naziva i znaka registrovanog udruženja ili fondacije (čl. 6. st. 5. Zakona).

13. DA LI SE UDRUŽENJE MOŽE POVEZIVATI U SAVEZE ILI DRUGE OBLIKE ?

Prema izričitoj odredbi, Zakon se shodno primjenjuje na saveze i druge oblike povezivanja udruženja (čl. 51. st. 2. Zakona). Dakle, Zakon pretpostavlja da se udruženje ili fondacija može povezivati i učlanjivati u saveze ili druge odgovarajuće asocijacije nevladinih organizacija u zemlji i inostranstvu. Savez udruženja sa sjedištem u RS upisuje se u registar po pravilima upisa udruženja utvrđenim Zakonom o udruženjima i fondacijama.

Subjekti udruživanja u saveze i druge oblike povezivanja prema odredbama ovog Zakona mogu biti samo udruženja i/ili fondacije, ne i njihovi članovi ili druga fizička lica.

14. KOJI SU OBAVEZNI ORGANI UDRUŽENJA?

Prema odredbama čl. 15. st. 1. Zakona, obavezni organ udruženja je skupština udruženja. Skupštinu čine svi članovi udruženja. Kako Zakon u vezi s ovim pitanjem upotrebljava formulaciju «ako statutom nije drugačije uređeno...» to znači da svaki član udruženja ne mora biti i član skupštine udruženja. Dakle, sastav skupštine može biti manji nego što je broj članova udruženja, ali samo ukoliko je statutom tako izričito predviđeno.

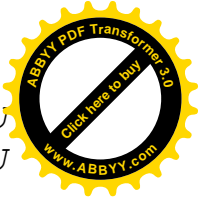
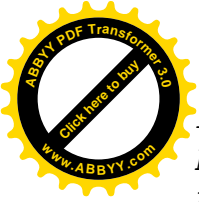
Upravni odbor ili drugi njemu odgovarajući organ nije obavezan prema Zakonu. Dakle to je fakultativni organ. Međutim, ukoliko osnivači udruženja ne žele da formiraju upravni odbor ili drugi organ upravljanja (na primer, predsjedništvo, sekretarijat, itd) kao poseban organ, oni moraju imenovati jedno ili više lica koje će zastupati udruženje u pravnom prometu (direktor, predsednik, itd).

Članovi upravnog odbora ili drugog organa upravljanja mogu biti članovi udruženja, ali i druga lica, uključujući i pravna lica, preko svojih ovlašćenih predstavnika. Zakon ne sadrži nikakve odredbe u pogledu minimalnog broja članova upravnog odbora, što znači da i ovo pitanje treba urediti u statutu. Poželjno je da broj članova upravnog odbora bude neparan da ne bi došlo do blokade u odlučivanju **(prilog br. 2)**.

Statutom se mogu predvideti i drugi organi udruženja (čl. 15. st. 3. Zakona).

15. DA LI STRANA LICA MOGU BITI ČLANOVI UPRAVNOG ODBORA UDRUŽENJA?

Nema pravnih prepreka da stano fizičko lice koje ima poslovnu sposobnost, ili strano pravno lice, preko svog ovlašćenog predstavnika, bude član upravnog odbora udruženja sa sjedištem u RS.

16. DA LI UDRUŽENJE MOŽE DA OBAVLJA SVOJU OSNOVNU DJELATNOST PRIJE REGISTRACIJE ODNOSNO PRIJE UPISA U REGISTAR UDRUŽENJA ?

Da. Zakon uspostavlja načelo dobrovoljnog upisa (čl. 9. st. 3. Zakona). Udruženje može obavljati djelatnosti utvrđene u statutu odnosno ostvarivati statutarne ciljeve bez registracije. Na ovaj način Zakon omogućava rad tzv. neformalnih udruženja odn. grupe građana iz razloga što udruženje nastaje već u momentu donošenja osnivačkog akta (čl. 9. st. 2. Zakona).

Dakle, za momenat nastanka udruženja relevantano je donošenje osnivačkog akta. Na taj način udruženje može početi s radom. S ovim ne treba miješati čin registracije udruženja, koja će se u praksi najčešće događati iako nije zakonski obavezna. Registracija je neophodna za sticanje svojstva pravnog lica, a time i za mogućnost uključivanja udruženja u pravni promet (zaključivanje pravnih poslova). Ukoliko udruženje nije upisano u registar, odnosno nema svojstvo pravnog lica, za obaveze koje je takvo neformalno udruženje preuzelo u pravnom prometu odgovaraju osnivači i članovi svojom imovinom, solidarno i neograničeno (vidi infra pod 26).

17. KAKO SE REGISTRUJE UDRUŽENJE?

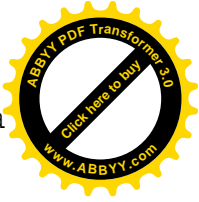
Nakon sjednice osnivačke skupštine, lice koje je ovlašteno u osnivačkom aktu da obavi poslove upisa u registar udruženja podnosi registarskom organu potrebna dokumenta uz prijavu za upis. Lice ovlašteno za podnošenje prijave za upis u registar istovremeno može biti i lice ovlašteno u statutu za predstavljanje i zastupanje udruženja. Međutim, moguće je da to bude i neko drugo lice.

Uz prijavu za upis u registar udruženja prilažu se osnivački akt, statut, spisak članova organa upravljanja i imena lica ovlaštenog (ili ovlaštenih) za zastupanje udruženja (čl. 26. Zakona).

Registarski organ nadležan za registraciju je osnovni sud u sjedištu okružnog suda na čijem području udruženje ima svoje sjedište (čl. 25. st. 1. Zakona).

U RS to je pet osnovnih sudova sa sjedištem u Banja Luci, Bijeljini, Doboju, Srpskom Sarajevu i Trebinju.

18. DA LI POSTOJI STANDARDIZOVANI OBRAZAC ZA PRIJAVU ZA UPIS?

Ne. Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS nije propisalo standardizovani obrazac prijave za upis. **(prilog. br.4)**.

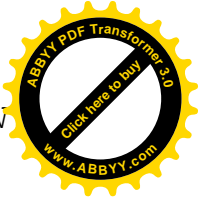
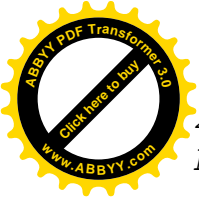
19. DA LI SE UZ PRIJAVU ZA UPIS U REGISTAR NAPLAĆUJE ADMINISTRATIVNA TAKSA?

Da. Nadležni osnovni sud, kao registracioni organ, naplaćuje sudsku taksu prilikom podnošenja zahtijeva za upis u registar. Ukupna taksa na prijavu i rješenje o upisu iznosi 300 DM. Imajući u vidu lokalne prilike, kao i sudske troškove, koji su mali, čini se da je ova taksa visoka.

Ipak, prilikom podnošenja prijave za usklađivanje akata postojećih udruženja sa novim Zakonom udruženja su oslobođena plaćanja sudske takse (čl. 48. st. 2. Zakona). Prema tome, ova norma se odnosi na već osnovana udruženja koja su upisana u sudski registar, ali ne i na udruženja koja se osnivaju nakon stupanja na snagu ovog Zakona, a koja žele da se upišu u registar i time steknu pravni subjektivitet.

20. DA LI JE NEOPHODNO DOSTAVITI I ZAPISNIK SA OSNIVAČKE SKUPŠTINE PRILIKOM UPISA U REGISTAR.?

Prema novom Zakonu nije potrebno dostaviti zapisnik sa osnivačke skupštine. Međutim, razlozi pravne sigurnosti nalažu da se prilikom održavanja osnivačke skupštine vodi zapisnik **(prilog 1)**. Istina, još nije objavljen podzakonski akt iz čl. 50. Zakona, ali on ne bi mogao proširivati broj i vrstu dokumenata koji se dostavljaju uz zahtjev, jer je ovo pitanje precizno regulisano čl. 26. Zakona.

*21. U KOJEM ROKU SE UDRUŽENJE UPISUJE U JEDINSTVEN
REGISTAR UDRUŽENJA ?*

Jedinstven registar udruženja i fondacija vodi Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS. No, za upis u jedinstven registar ne traži se nikakva aktivnost udruženja. RegistarSKI sud je obavezan po službenoj dužnosti obavijestiti jedinstveni registar o registarciji ili o izmijenjenoj registraciji, u roku od osam dana (čl. 33. st. 2. Zakona). Rok za dostavu jedinstvenom registru treba računati od dana pravoznažnosti rješenja o registraciji.

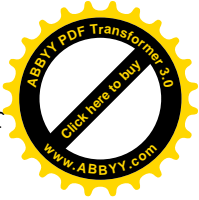
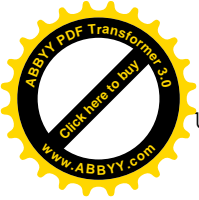
*22. KAKVE PRAVNE POSLJEDICE NASTUPAJU ZA UDRUŽENJE
UKOLIKO NADLEŽNI OSNOVNI SUD PROPUSTI DA IZDA
RIJEŠENJE O UPISU U REGISTAR U PROPISANOM ROKU OD
TRIDESET DANA?*

Ukoliko se upis u registar ne izvrši u propisanom roku od 30 dana , pod uslovom da je dostavljena uredna dokumentacija, smatraće se da je upis izvršen prvog narednog dana po isteku ovog roka (čl. 27. st. 2. Zakona). činjenica presumiranog davanja odobrenja konstatuje se posebnim rješenjem koje je sud dužan donijeti u daljnjem roku od osam dana (čl. 27. st. 3. Zakona). Time se registracija smatra izvršenom kao i da je izdato rješenje o upisu u prvobitnom zakonskom roku.

*23. ZBOG KOJIH RAZLOGA REGISTARSKI ORGAN MOŽE ODBITI
UPIS UDRUŽENJA U REGISTAR?*

U Zakonu se navode dvije grupe razloga zbog kojih se udruženju može odbiti registracija.

Prva situacija je ukoliko uz prijavu za upis udruženja nije dostavljena uredna dokumentacija iz čl. 26. Zakona, o kojoj zakonskoj odredbi je već bilo riječi (čl. 29. st. 1. Zakona). Osim toga, moguće je da statut udruženja ne sadrži sve obavezne elemente iz čl. 12. Zakona. U obe ove situacije sud će podnosiocu ostaviti primjeren rok za otklanjanje nedostataka, koji ne može biti kraći od 30 dana (čl. 29. st. 1. Zakona). Ukoliko podnosilac u ostavljenom roku ne otkloni nedostatke na koje mu je prethodno

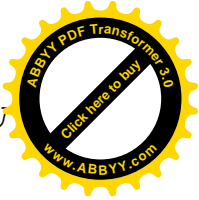
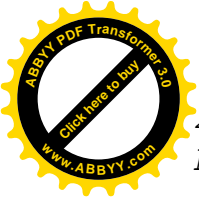
ukazano sud će odbaciti zahtjev za upis u registar (čl. 29. st. 2. Zakona).

U drugom slučaju, sud će odbiti zahtjev za upis u registar ako utvrdi da su statutarni ciljevi i djelatnost udruženja suprotni ustavnom poretku, ili usmjereni na njegovo nasilno podrivanje, upravljani na izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivosti ili diskriminacije zabranjene Ustavom i zakonom (čl. 29. st. 3. u vezi s čl. 3. st. 2. Zakona). Takođe, ciljevi i djelatnost udruženja ne mogu uključivati angažovanje u predizbornoj kampanji političkih stranaka i kandidata, prikupljanje sredstava za političke stranke i kandidate i finansiranje kandidata ili političkih stranaka. Ovo je takođe razlog za odbijanje upisa u registar (čl. 29. st. 3. u vezi s čl. 3. st. 3. Zakona). Napokon, upis u registar će se odbiti i ako je sticanje dobiti osnovni statutarni cilj udruženja (čl. 29. st. 3. u vezi s čl. 4. st. 1. Zakona). Ukoliko bi sticanje dobiti bio osnovni statutarni cilj udruženja time bi bio narušen jedan od osnovnih principa rada nevladinog sektora.

24. DA LI SU PREDVIĐENA PRAVNA SREDSTVA U SLUČAJU DA SUD ODBIJE DA UPIŠE UDRUŽENJE U REGISTAR?

Da. Zakon predviđa da se postupak za registraciju i prestanak rada udruženja vodi po odredbama vanparničnog postupka. U pitanju su norme Zakona o vanparničnom postupku («Službeni list SR BiH» br. 10/89). U slučaju odbacivanja ili odbijanja prijave za upis moguće je izjaviti žalbu kao redovan pravni lijek. žalba se izjavljuje u roku od 15 dana računajući od dana prijema rješenja nadležnom okružnom sudu.

U slučaju nepovoljnog ishoda po žalbi moguće je, pod određenim uslovima, posebno ako se radi o kršenju čl. 11. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (sloboda udruživanja), podnijeti pravno sredstvo (žalba ili apelacija) Domu za ljudska prava ili Ustavnom sudu BiH.

25. DA LI PROMJENA PODATAKA KOJI SE UPISUJU U REGISTAR PROIZVODI PRAVNE POSLJEDICE?

Prema odredbama čl. 31. Zakona, udruženje je dužno da registracioni organ (nadležni osnovni sud) obavijesti o svakoj promijeni činjenica koje se upisuju u registar (promjena osnivača, promjena sjedišta udruženja, promjena lica ovlašćenog na predstavljanje ili zastupanje, itd.) u roku od 30 dana od dana izvršene promjene. Promjena podataka koji su upisani u registar proizvodi pravne posljedice prema trećim licima samo ako je upisana u registar, od dana kada je izvršen upis promjena.

26. KOJE SU PREDNOSTI REGISTRACIJE?

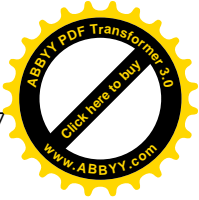
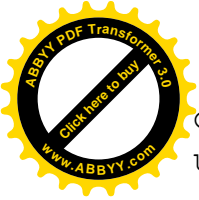
Upisom u registar udruženje stiče svojstvo pravnog lica (čl. 9. st. 3. Zakona). Time ono stiče svojstvo subjekta prava, odn. samostalan pravni subjektivitet nezavisan od osnivača ili članova udruženja. To znači da od tog trenutka za obaveze preuzete u pravnom prometu odgovara isključivo udruženje svojom imovinom, ne i njegovi članovi. Sticanje svojstva pravnog lica omogućava udruženju da učestvuje u pravnom prometu u svoje ime i za svoj račun (da dobije pečat, otvori žiro račun, zaključi ugovor o zakupu ili kupovini poslovnih prostorija, ili bilo koji drugi ugovor itd).

27. KOJI SU SLIJEDEĆI KORACI KOJE UDRUŽENJE TREBA DA PREDUZME NAKON UPISA U REGISTAR?

Nakon izdavanja rješenja o registraciji udruženja, može se pristupiti izradi pečata kod ovlašćenog pečatoresca.

Zahtijev za izradu pečata treba da sadrži puni naziv udruženja pod kojim je upisano u registar i opis pečata (okrugao, četvrtast, eventualno znak, promjer pečata itd).

Opis pečata mora u potpunosti odgovarati statutarnim odredbama koje uređuju ovo pitanje, a naziv udruženja upisan u pečatu mora u potpunosti odgovarati nazivu pod kojim je udruženje upisano u registar u rješenju

o upisu. Pečat može sadržavati i skraćeni naziv udruženja.

Uz zahtijev za izradu pečata podnosi se i ovjerena kopija rješenja o upisu udruženja u registar udruženja (**prilog br. 5**).

28. ŠTA JE NEOPHODNO DA BI SE UDRUŽENJE UKLJUČILO U PLATNI PROMET?

Da bi se udruženje uključilo u platni promet neophodno je da:

- zaključi ugovor o depozitu sa poslovnom bankom;
- upiše se u statističku evidenciju;
- otvori račun kod poslovne banke.

29. KAKO SE UDRUŽENJE UPISUJE U STATISTIČKU EVIDENCIJU?

Potrebno je da ovlašćeno lice udruženja podnese Republičkom zavodu za statistiku RS:

- ovjerenu kopiju rješenja o registraciji;
- ispunjenu i pečatiranu statističku prijavu;
- uplati administrativnu taksu od 70,00 KM.

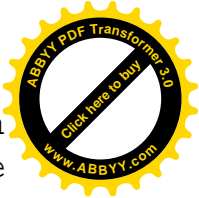
Sjedište Republičkog zavoda za statistiku je u Banja Luci, ul. Jevrejska bb, a statistička prijava se podnosi na propisanom obrascu koji se dobije u Zavodu.

30. ŠTA JE NEOPHODNO ZA OTVARANJE ŽIRO RAČUNA UDRUŽENJA?

Administrativni zahtjevi su isti kao i za otvaranje računa drugog pravnog lica. Ovlašćeno lice udruženja je obavezno da radi otvaranja žiro računa podnese poslovnoj banci slijedeću dokumentaciju:

- ovjerenu kopiju rješenja o registraciji udruženja;

- potpisan i pečatiran zahtijev i kartone za deponovanje potpisa lica ovlašćenog na zastupanje na obrascima koji se dobiju u banci;
- ovjeren obrazac sa potpisom lica ovlašćenog za zastupanje (obrazac OP na kojem potpis ovjerava organ uprave nadležan za ovjere u opštini, a obrazac je propisan i može se kupiti u knjižarama);
- ovjeren primjerak ugovora o depozitu sa poslovnom bankom kod koje se otvara račun;
- kopija obavještenja o razvrstavanju djelatnosti iz Republičkog zavoda za statistiku;
- dokaz o nepostojanju neizmirenih dospjelih obaveza prema Budžetu RS za lice ovlašćeno na zastupanje udruženja;
- Izjava o otvorenim računima kod drugih poslovnih banaka na obrascu dobijenom u banci.

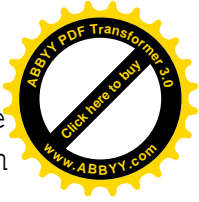
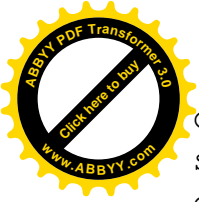
Udruženje slobodno bira poslovnu banku kod koje će otvoriti račun. Moguće je imati račun za poslovanje domaćom valutom (KM račun), kao i devizni račun. Nema pravnih prepreka da udruženje ima račune kod dvije ili više poslovnih banaka za plaćanje u domaćoj valuti ili devizama. Za otvaranje računa kod poslovne banke ne plaćaju se troškovi.

31. JESU LI REGISTRI UDRUŽENJA I FONDACIJA JAVNI ?

U pravilu, jesu. Javni su i upisi kod registarskih sudova (čl. 25. st. 3. Zakona) i upisi u jedinstveni registar udruženja i fondacija koji vodi Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS (čl. 33. st. 3. Zakona). Registri su otvoreni za javnost tokom radnog vremena. Osim toga, svako lice može lično ili putem pošte, zatražiti kopiju bilo kojeg upisa u registar ili bilo kojeg dokumenta iz spisa registrovane organizacije.

Ipak, moguće je odstupanje od načela javnosti. Tako ovlašćeni predstavnik udruženja ili fondacije može zahtijevati od registarskog suda da određeni podaci koji su upisani u registar ne budu dostupni javnosti, ukoliko bi se time mogao ugroziti lični integritet osnivača ili članova udruženja ili fondacije (na primjer, udruženje liječenih alkoholičara, narkomana, žena izloženih nasilju, oboljelih od AIDS-a, itd). O

ovom zahtjevu sud odlučuje posebnim rješenjem, koje se dostavlja jedinstvenom registru u roku od osam dana od dana pravosnažnosti (čl. 25. st. 3. Zakona). I protiv ovog rješenja podnosilac ima pravo žalbe ili eventualno podnošenje drugih pravnih sredstava ako bi zahtjev neopravdano bio odbijen.

32. MOGU LI UDRUŽENJE ILI FONDACIJA BITI KAŽNJENI ZA PREKRŠAJ ?

Mogu. To će biti u slučaju ako:

- obavljaju djelatnosti koje nisu u saglasnosti sa statutarnim ciljevima udruženja ili fondacije (čl. 47. st. 1. al. 1. Zakona);
- u pravnom prometu ne upotrebljavaju svoj naziv upisan u registar (čl. 47. st. 1. al. 2. Zakona) ;
- ne prijave sudu promjenu registarskih podataka u roku od 30 dana od dana izvršene promjene (čl. 47. st. 1. al. 3. Zakona) i
- ne upotrijebe višak prihoda nad rashodima od obavljanja dozvoljene privredne djelatnosti na način predviđen zakonom i statutom čl. 47. st. 1. al. 4. Zakona).

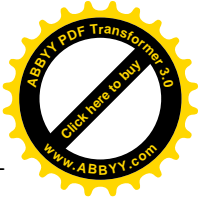
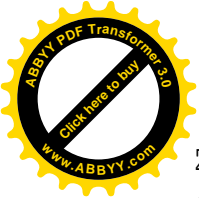
Za udruženje ili fondaciju za navedene prekršaje su propisane kazne od 300 do 3,000 KM, a za odgovorno lice u njima od 100 do 1,000 KM.

33. MOŽE LI SE ZABRANITI RAD UDRUŽENJU ILI FONDACIJI?

Može. Mogućnost zabrane rada udruženja ili fondacije postoji u dvije situacije:

- ako djeluje suprotno odredbama čl. 3. st. 2. Zakona (zbog ovog razloga se može odbiti i upis u registar, vidi pod I, tačka 23. ove brošure) i
- ako počini prekršaj iz čl. 47. st. 1. i 4. Zakona (vidi objašnjenje pod prethodnom tačkom ove brošure).

34. KAKVA JE SUDBINA IMOVINE U SLUČAJU DOBROVOLJNOG ILI NEDOBROVOLJNOG PRESTANKA RADA UDRUŽENJA

Za slučaj prestanka udruženja ili fondacije o namjeni ove imovine odlučuje nadležni organ udruženja ili fondacije. U slučaju da su udruženje ili fondacija uživali fiskalne olakšice ili su primali dotacije iz budžeta veće od 10,000 KM Zakon uspostavlja ograničenje utoliko što nadležni organ u udruženju ili fondaciji može donijeti samo odluku da ova imovina pripadne udruženju ili fondaciji registrovanom u RS koji obavljaju istu ili sličnu djelatnost (čl. 42. st. 2. Zakona). Ukoliko organ udruženja ili fondacije iz bilo kojih razloga ne donese odluku o sudbini imovine raspodijeliće je registarski sud, poštujući iste kriterijume (čl. 42. st. 3. Zakona). Na ovaj način Zakon sprečava da organi vlasti preduzimaju akcije za prestanak (zabranu) rada udruženja ili fondacije zbog pravno nedozvoljenih ciljeva, kao npr. namjere da se dođe do imovine i sl. Naime, već postoje udruženja sa solidnom imovinom. Prema dosadašnjem zakonu u slučaju prestanka rada udruženja imovina udruženja je prelazila u svojinu opštine.

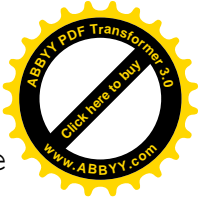
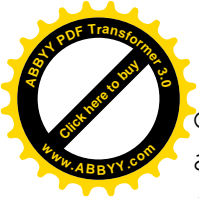
Prednja ograničenja jednako vrijede za dobrovoljni prestanak (odlukom osnivača odn. organa udruženja) ili nedobrovoljni prestanak udruženja (zabranu rada, smanjenje broja osnivača ispod zakonskog minimuma i sl.).

35. POSTOJI LI ZAKONSKI ROK ZA USKLA\IVANJE AKATA VEJ OSNOVANIH ILI REGISTROVANIH UDRUŽENJA ILI FONDACIJA S ODREDBAMA NOVOG ZAKONA ?

Postoji zakonska obaveza da već osnovana i registrovana udruženja ili fondacije usklade svoje akte s odredbama novog Zakona, u roku od šest mjeseci računajući od dana njegovog stupanja na snagu. Ovaj rok ističe 25. aprila 2002. godine.

36. MOGU LI UDRUŽENJA OSNOVANA I REGISTROVANA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE DJELOVATI U REPUBLICI SRPSKOJ ?

Udruženja sa sjedištem na području Federacije BiH slobodno djeluju na području RS. Nisu potrebna

dodatna administrativna uslovljavanja. Razumljivo, aktivnost udruženja sa sjedištem u Federaciji BiH ne smije biti u suprotnosti sa Zakonom o udruženjima i fondacijama RS (čl. 7. Zakona).

II OSNIVANJE I ORGANI FONDACIJE

Fondacija je pravno lice koje nema svoje članstvo, koja se osniva radi upravljanja određenom imovinom u javnom ili zajedničkom interesu (čl. 2. st. 2. Zakona). Dakle, kod udruženja je riječ o udruživanju više lica radi ostvarivanja zajedničkog ili opšteg cilja, a kod fondacije o upravljanju imovinom, u zajedničkom ili javnom interesu.

Zakon reguliše pitanja osnivanja i registracije kako za udruženja, tako i za fondacije u zajedničkoj glavi IV pod nazivom «Registaracija udruženja i fondacija» (čl. 25. do 33. Zakona). Stoga će u ovom dijelu biti obrađena samo ona pitanja koja su u Zakonu posebno uređena za fondaciju.

Za ostala pitanja u vezi sa osnivanjem i registacijom fondacije upućuje se na poglavlje I ove brošure (osnivanje i registracija udruženja).

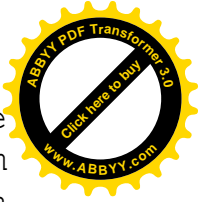
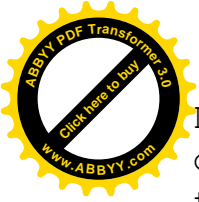
1. KOJI JE ZAKONOM PROPISAN MINIMALAN BROJ LICA NEOPHODAN ZA OSNIVANJE FONDACIJE?

Fondaciju može osnovati svako fizičko lice koje ima poslovnu sposobnost, ili pravno lice (čl. 18. st. 1. Zakona). Dakle osnivač može biti i samo jedno lice, ali i dvoje ili više njih.

2. DA LI STRANO LICE MOŽE BITI OSNIVAČ FONDACIJE?

Da. Osnivač fondacije može biti svako strano fizičko ili pravno lice, nezavisno od toga da li ima prebivalište, boravište ili sjedište u Republici Srpskoj.

3. DA LI SE FONDACIJA MOŽE OSNOVATI TESTAMENTOM?

Da. Za razliku od udruženja, fondacije se može osnovati i testamentom (čl. 18. st. 2. Zakona). Osim toga fondacija može biti osnovana nekim drugim jednostranim pravnim poslom ako je riječ o jednom osnivaču, ugovorom u slučaju dva ili više osnivača, ili bilo kojim drugim valjanim pravnim aktom.

4. ZBOG KOJIH SE CILJEVA MOŽE OSNOVATI FONDACIJA?

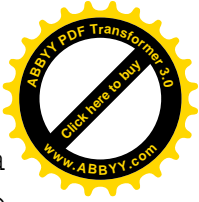
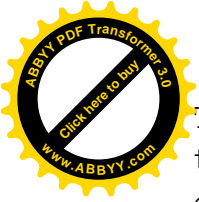
Fondacija se može osnovati radi ostvarivanja javnog ili zajedničkog interesa. U načelu javni interes se odnosi na zadovoljavanje različitih potreba zajednice u cjelini, ali će u praksi fondacija osnovana u javnom interesu u pravilu biti ograničena na određenu oblast (npr. pomoć u rješavanaju ekoloških problema, školovanje djece i sl.). Fondacija osnovana radi zadovoljenja zajedničkog interesa je u osnovi ograničena na jednu ciljnu grupu (npr. fondacija za očuvanje uspomena na lice X).

Ipak, u praksi je nekad teško razlikovati zajednički od opšteg interesa (npr. fondacija za pomoć rukometnim klubovima sa sjedištem u Gradu Banja Luka je od zajedničkog interesa za rukometne klubove i njihovo članstvo, ali se može reći da je istovremeno i u javnom interesu).

5. DA LI POSTOJE NEKE RAZLIKE U OBAVEZNOJ SADRŽINI AKTA O OSNIVANJU FONDACIJE U ODNOSU NA AKT O OSNIVANJU UDRUŽENJA?

Postoje. U odnosu na obaveznu sadržinu akta o osnivanju udruženja, (čl. 11. Zakona) Zakona propisuje da akt o osnivanju fondacije mora da sadrži podatke o novčanim sredstvima ili drugim vidovima imovine fondacije (čl. 19. al. 4. Zakona).

Iako Zakon ne sadrži izričitu odredbu oko toga, preporučljivo je da akt o osnivanju fondacije sadrži i podatke o predsjedniku i članovima upravnog i nadzornog odbora. Ovo je praktično nužno posebno ako se fondacija osniva jednostranom izjavom volje odn. jednostranim pravnim aktom.

Tako npr. ukoliko se fondacija osniva testamentom, testament mora da sadrži podatke potrebne za osnivanje i upis fondacije u registar. To su podaci o predsjedniku i članovima upravnog odbora, predsjedniku i članovima nadzornog odbora, podaci o početnoj imovini i njenoj namjeni i podaci o licu koje se ovlašćuje da preduzme sve radnje potrebne za upis fondacije u registar **(prilog.br.6)**.

6. KOJI SU OBAVEZNI ORGANI FONDACIJE?

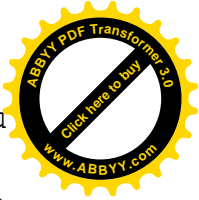
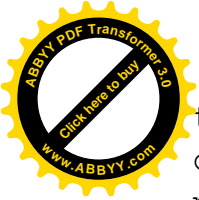
Obavezni organ fondacije prema Zakonu je upravni odbor (čl. 22. st. 1. Zakona). Zbog pravne prirode fondacije (riječ je prije svega o određenoj imovinskoj masi) preporučuje se i konstituisanje nadzornog odbora fondacije, iako Zakon ne predviđa obavezu osnivanja nadzornog odbora. U tom je slučaju nužno da se u statutu utvrdi ko imenuje i opoziva članove nadzornog odbora, njihov mandat i ovlašćenja. Statutom fondacije se mogu predvidjeti i drugi organi (čl. 22. st. 3. Zakona).

7. DA LI SE I UPRAVNI I NADZORNI ODBOR FONDACIJE MORAJU IMENOVATI PRIJE UPISA FONDACIJE U REGISTAR?

U pravilu, upravni odbor se mora imenovati prije upisa fondacije u registar. Istina je da podaci o članovima upravnog odbora ne čine obaveznu sadržinu akta o osnivanju fondacije (čl. 19. Zakona). Međutim, u čl. 26. al. 3. Zakona, izričito se navodi da se uz prijavu za registraciju fondacije dostavlja spisak članova organa upravljanja fondacije. Iz ovoga proizilazi da se članovi upravnog odbora ipak moraju imenovati prije upisa fondacije u sudski registar **(prilog br. 7)**.

8. KO IMENUJE PREDSJEDNIKA I ČLANOVE UPRAVNOG ODBORA?

U procesu osnivanja, predsjednika i članove upravnog odbora imenuje osnivač (čl. 22. st. 2. Zakona). Prema istoj zakonskoj odredbi osnivač može ovlastiti drugo lice da u njegovo ime imenuju upravni odbor. Ukoliko se fondacija osniva testamentom, predsjednik i članovi upravnog odbora mogu se imenovati u

testamentu, ili ih može imenovati lice po ovlaštenju osnivača. Međutim, nakon upisa fondacije u registar, predsjednik i članovi upravnog odbora imenuju se saglasno odredbama statuta fondacije.

9. U ČEMU SE RAZLIKUJU ODREDBE O OBAVEZNOJ SADRŽINI STATUTA FONDACIJE U ODNOSU NA STATUT UDRUŽENJA ?

Statut fondacije mora biti određeniji po pitanju namjene imovine. Zato mora sadržavati naznaku mogućih korisnika imovine fondacije (čl. 20. st. 1. al. 6. Zakona), dok ovakva odredba u statutu udruženja nije obavezna.

12. DA LI ISTA LICA MOGU BITI ČLANOVI UPRAVNOG I NADZORNOG ODBORA FONDACIJE ?

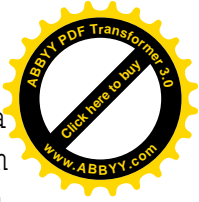
Ista lica ne mogu da budu istovremeno članovi upravnog i nadzornog odbora, zbog mogućeg očiglednog konflikta interesa, s obzirom na nadležnosti organa. Ako upravni odbor fondacije odlučuje o namjeni odn. trošenju sredstava, onda isto lice ne može učestvovati u kontroli trošenja tih sredstava.

13. DA LI OSNIVAČ MOŽE BITI ČLAN UPRAVNOG ILI NADZORNOG ODBORA FONDACIJE?

Nema pravnih prepreka da osnivač bude član upravnog ili nadzornog odbora fondacije. Sa stanovišta zaštite interesa (solo) osnivača, upravo je najpogodnije da osnivač bude predsjednik upravnog ili nadzornog odbora koji broji tri člana, sa pravom veta ili odlučujućeg glasa u slučajevima kad je organ podijeljen pri odlučivanju o određenim stvarima. Ovo je pitanje potrebno urediti u statutu.

12. DA LI JE ZA OSNIVANJE FONDACIJE POTREBNA POČETNA IMOVINA U MINIMALNOM IZNOSU ?

Zakonom se ne utvrđuje nikakav imovinski cenzus neophodan za osnivanje fondacije, već samo propisuje da odluka o osnivanju fondacije mora da sadrži «novčana sredstva ili druge vidove imovine koju

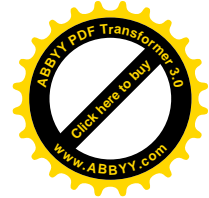

osnivač ulaže» (čl. 19. al. 4. Zakona). To znači da se fondacija može osnovati i sa simboličnom početnom imovinom. Bitno je samo da se radi o određenoj novčanoj sumi, odnosno imovini koja ima tržišnu vrijednost.

13. KOJE SU OSNOVNE RAZLIKE OSNIVANJA FONDACIJE U ODNOSU NA OSNIVANJE UDRUŽENJA?

Za osnivanje fondacije dovoljno je samo jedno lice, a za udruženje se traže najmanje tri lica. Skupština je obavezni organ udruženja, koju, u pravilu, čine svi članovi udruženja, a za fondaciju je obavezan upravni odbor. Pored toga, za osnivanje udruženja nije potrebna nikakva (pa ni simbolična) imovina, a za fondaciju jeste. Fondacija se može osnovati i za slučaj smrti. Takse za osnivanje su iste za udruženje i za fondaciju (300 KM).

III. REGISTRACIJA PREDSTAVNIŠTA KANCELARIJE, ILI DRUGOG ORGANIZACIONOG OBLIKA STRANE NEVLADINE ORGANIZACIJE

1. DA LI STRANA NEVLADINA ORGANIZACIJA (FONDACIJA ILI UDRUŽENJE) MOŽE DJELOVATI NA TERITORIJI REPUBLIKE SRPSKE ?

Da. Strana nevladina organizacija može djelovati na teritoriji RS, nakon upisa svog predstavništva ili drugog organizacionog oblika u registar stranih nevladinih organizacija. U tom slučaju na njenu aktivnost u RS se primjenjuju odredbe Zakona o udruženjima i fondacijama.

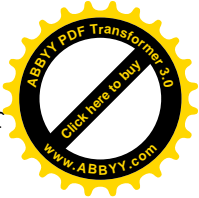
2. DA LI SE SAMO STRANE NEVLADINE ORGANIZACIJE KOJE DJELUJU U OBLIKU UDRUŽENJA ILI FONDACIJA MOGU DJELOVATI NA TERITORIJI REPUBLIKE SRPSKE?

Zakon koristi termin strane nevladine organizacije u najširem značenju, kao generičan pojam. To znači da svako pravno lice sa sjedištem u inostranstvu čija osnovna statutarna djelatnost nije sticanje dobiti, nezavisno da li ono djeluje u obliku udruženja, fondacije, privatne ustanove, neprofitne korporacije, itd, može registrovati svoje predstavništvo na teritoriji RS prema odredbama ovog Zakona.

2. ŠTA JE NEOPHODNO ZA UPIS PREDSTAVNIŠTVA STRANE NEVLADINE ORGANIZACIJE?

Prema odredbama čl. 34. st. 2. Zakona, za upis predstavništva strane nevladine organizacije u registar neophodna su slijedeća dokumenta:

- akt o upisu u registar u domicilnoj zemlji (dokaz od notara ili registracionog organa da je

organizacija upisana ili evidentirana u registar nevladinih organizacija u domicilnoj zemlji);

- odluka o otvaranju kancelarije, predstavništva ili drugog organizacionog oblika u RS;
- ime i adresa lica ovlašćenog za zastupanje organizacije u RS s kopijom isprave o identitetu ovog lica i
- sjedište i adresa kancelarije u RS.

3. DA LI JE MOGUJE REGISTROVATI ORGANIZACIONI OBLIK STRANE NEVLADINE ORGANIZACIJE U REPUBLICI SRPSKOJ AKO UPIS U REGISTAR U DOMICILNOJ ZEMLJI NIJE OBAVEZAN ILI NE POSTOJI ?

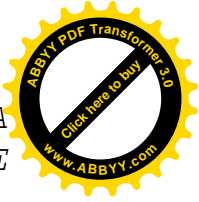
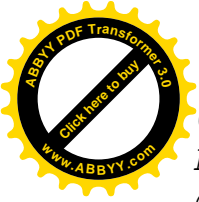
Jeste. Ako prema zakonu domicilne zemlje nije propisan upis udruženja u registar umjesto rješenja o registraciji u domicilnoj zemlji, uz zahtjev za upis u registar u RS se podnosi druga pismena isprava, ovjerena od strane nadležnog organa za ovjere (suda, notara ili sl.) kojim se dokazuje da organizacija ima status pravnog lica u domicilnoj zemlji (čl. 34. st. 3. Zakona).

4. DA LI JE NEOPHODNO DOKAZ O REGISTRACIJI U DOMICILNOJ ZEMLJI PREVESTI NA DOMAJI JEZIK ?

Da. Neophodno je da se dokaz o registraciji u domicilnoj zemlji prevede na domaći jezik od strane ovlašćenog sudskog tumača.

5. KAKVA JE RAZLIKA IZMEĐU PREDSTAVNIŠTVA, KANCELARIJE, ZASTUPNIŠTVA, FILIJALE ILI DRUGOG ORGANIZACIONOG OBLIKA NEVLADINE ORGANIZACIJE?

Nema nikakve razlike, u pitanju su sinonimi. Svim ovim statusno-organizacionim oblicima svojstveno je da nemaju status pravnog lica. To znači da ne mogu samostalno istupati u pravnom prometu (zaključivati ugovore i sl.) već samo preko centrale u domicilnoj zemlji.

6. KOJA SE PROCEDURALNA PRAVILA PRIMJENJUJU NA REGISTRACIJU PREDSTAVNIŠTVA STRANE NEVLADINE ORGANIZACIJE?

Pravila o registraciji koja su Zakonom propisana za domaća udruženja i fondacije shodno se primjenjuju i na registraciju predstavništva strane nevladine organizacije (čl. 34. st. 1. Zakona).

7. DA LI DOMAJI DRŽAVLJANI MOGU RUKOVODITI ILI BITI ZAPOSLENI U PREDSTAVNIŠTVU STRANE NEVLADINE ORGANIZACIJE?

Mogu. Nema pravnih prepreka da domaći državljani rukovode ili budu zaposleni u predstavništvu strane nevladine organizacije.

8. DA LI POSTOJE BILO KOJE OKOLNOSTI POD KOJIMA STRANA ORGANIZACIJA MOŽE DJELOVATI NA PODRUČJU REPUBLIKE SRPSKE BEZ UPISA PREDSTAVNIŠTVA U SUDSKI REGISTAR ?

Odredbe Zakona prvenstveno se odnose na strane nevladine organizacije koje žele da trajnije obavljaju djelatnost na području Republike Srpske. Međutim, strane nevladine organizacije koje u vrlo ograničenom obimu povremeno djeluju na teritoriji Republike ne moraju obavezno da budu upisane u registar. Na primjer, strana nevladina organizacija specijalizovana za pružanje dobrotvorne (humanitarne) ili tehničke pomoći koja na poziv Savjeta ministara BiH ili Vlade RS dolazi u BiH da radi na određenim projektima nije obavezna da se upiše u registar.

* * * * *

